

Katoliški GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

34170 Gorica, Riva Piazzutta, 18 - Tel. 83-177

PODUREDNIŠTVO:

34135 Trst, Vicolo delle Rose, 7 - Tel. 414646

Letna naročnina, Italija . . . Lir 8.000

Letna inozemstvo . . . » 13.000

Letna inozemstvo, USA dol. 15

Poštno čekovni račun: št. 24/12410

Leto XXX. - Štev. 13 (1496)

Gorica - četrtek, 30. marca 1978 - Trst

Posamezna številka Lir 200

Nova stran v zgodovini goriške Cerkve KOROŠKI SLOVENCİ IN BODOČE VOLITVE

Na praznik zavetnikov stolne cerkve sv. Hilarija in Tacijana, 16. marca, je goriški nadškof Peter Cocolin skupaj z župniki goriškega mesta somaševal v stolnici ob prisotnosti goriškega župana in drugih oblasti. Med mašo je g. nadškof imel govor, v katerem je javil, da je stopila v veljavo papeška bula »Prioribus saeculi«, s katero je bil odcepljen del ozemlja goriške nadškofije in pridružen obnovljeni koprski škofiji. Takole je nadškof Cocolin nagovoril navzoče:

Nova stran zgodovine naše Cerkve oziroma katedre sv. Hilarija in Tacijana se odpira z bulo »Prioribus saeculi« papeža Pavla VI.; nocoj ji dajem dejansko izvedbo za našo škofijo. Omenjena bula določa, da se tisti del ozemlja naše škofije, ki je po določitih mirovne pogodbe iz leta 1947 prišlo pod sosednjo republiko Slovenijo, pridruži obnovljeni škofiji v Kopru in pa metropolitni Cerkvi v Ljubljani.

Več kot dve tretjini ozemlja, ki je do sedaj tvorilo našo škofijo, ki je nastala po razdelitvi oglejskega patriarhata, bosta sedaj skupaj z deli tržaške in koprške škofije tvorili novo škofijo, ki jo vodi msgr. Janez Jenko. Ko jemljemo na znanje, da je tisto, kar je že trideset let dejansko obstajalo, in je sedaj tudi pravno priznано, pozdravljamo naše brate Slovence, duhovnike in vernike, ter jim želimo, da bi rastle kot Kristusova Cerkve v novi cerkveni ustanovi. Tem voščilom želim pridružitvi in imenu naše Cerkve iskrene izraze hvalečnosti za vse dobro, ki so ga napravili v okviru naše Cerkve v več kot dve sto let trajajoči bratski skupnosti; hvale-

žni smo tudi za vse škofo in duhovnike, ki so izšli iz njih srede; bili so vredni največjega spoštovanja, goreči in pogumni dušni pastirji.

Ta sprememba ozemlja je že tretja, ki jo naša Cerkve utrpi v zadnjih 60 letih. Tudi glede prebivalstva je naša obmoška Cerkve v tem, kar ostane, raznolika v etničnih skupnostih, ki jo tvorijo, z bogato zgodovino in usmerjena v teh težkih časih, da raste v edinosti in da razvije svojo prisotnost v svetu, sledeč Kristusovi volji in navodilom drugega vaticanskega cerkvenega zbora. Nova resničnost bi morala pospeševati tesnejše stike in razumevanje med obema Cerkvama, ki živita ob najbolj odprti meji v Evropi in lahko najdeta priložnosti in možnosti za skupna srečanja ob problemih verskega in pastoralnega značaja. Skupaj sta tudi poklicani, da prispevata k bratskemu in mirnemu razvoju narodov in da mimo državnih mej uresničita sožitje, ki bo zagotovilo pravičnost in spoštovanje človeka v njegovih potrebah, čeprav v različni gospodarsko-socialni družbi.

Po teh besedah, ki so bile namenjene slovenskim vernikom, je nadškof govoril o nekaterih perečih vprašanjih sedanjega časa. Opozoril je na trenutno gospodarsko krizo, zaradi katere je toliko delavcev v naši pokrajini brezposelnih. Nato je apeliral na zdrave sile v deželi, naj imajo potreben pogum in odprtost pri reševanju problemov obmoške skupnosti. Kristjani naj pri tem doprinesejo svoj delež, istočasno pa naj ne pozabijo, da naše zadnje upanje ni v »dobrinah, ki jih rja uniči«.

V Celovcu se je sredi letošnjega februarja sestal osrednji odbor NSKS (Narodnega sveta koroških Slovencev) in zavzel stališče nasproti občinskim in deželnim volitvam, ki bodo na Koroškem leta 1979 in 1980. Osrednji odbor NSKS je sklenil v celoti podpreti samostojen slovenski nastop na omenjenih volitvah povsod tam, kjer ga terjajo krajevne razmere.

Povedano mimogrede, na zadnjih koroških deželnih volitvah, kjer je slovenskemu kandidatu na listi KEL (Koroška enotna lista) manjkalo do izvolitve v deželni zbor le okoli tisoč glasov, se je izkazalo, da je bilo dovolj slovenskih glasov za izvolitev lastnih občinskih mož tudi v onih občinah, npr. v Velikovcu, v katerih se na predhodnih občinskih volitvah na prvi pogled ni zdelo primerno postavljati slovenskih samostojnih kandidatov.

Osrednji odbor NSKS se je na omenjeni seji izrekel tudi za to, da se na samostojno slovensko listo postavi tudi nemško govoreče Korošce, ki so solidarni z bojem koroških Slovencev za njih pravice. Izrekel se je nadalje tudi za to, da se z drugo krovno koroškoslovensko organizacijo, socialistično usmerjeno ZSO (Zvezo slovenskih organizacij) dogovori za enotno nastopanje na volitvah, zato da bi obe organizaciji skupno prirejali volivno zborovanje in se zmenili za enotno politično linijo.

POSEBNO STALIŠČE ZSO

Toda ZSO se je na svojem sestanku izrekla za mnogo širše stališče. Poleg slovenske liste bo podprla tudi vse tiste kandidate na vseavstrijskih listah, ki bi si to njeno podporo zaslužili. Ta izjava pomeni v bistvu, da bo ZSO poleg samostojne slovenske liste priporočila svojim pristašem tudi glasovanje za kandidate na listi avstrijske oz. koroške komunistične stranke, ki v koroškem deželnem zboru nima sedaj nobenega zastopnika in bi rada prav s pomočjo slovenskih glasov prišla do njega.

O podpori ZSO kakemu kandidatu na listi ljudske stranke ni govora, toliko manj komu na listi svobodnjaške stranke, zakaj ZSO je vsa povojna leta podpirala samo socialistično stranko, medtem ko je NSKS ljudsko. Toda pred leti, ko se sedanji socialistični deželni glavar Wagner javno pobahal, kakšen zaslužen Hitlerjev mladec (Hitlerjunge) da je bil, je tudi ZSO dokončno prelomila s socialisti in njen predsednik dr. Zwitler je javno izstopil iz socialistične stranke.

Bilo bi sedaj nedosledno in protislovno, če bi ZSO podprla tudi kakega sprejemljivega krajevnega kandidata na listi socialistične stranke, zakaj kako more neki pošten kandidat sploh nastopati na listi

stranke, v kateri je polno nekdanjih nacistov in se njen glavar javno baha s hitlerjansko preteklostjo.

Vendar pa strankarstvo ni samo plod idejnega prepričanja, ampak tudi stvar zasebnih interesov. Dobro organizirana stranka lahko svojim članom nudi tudi veliko možnosti za zasebno kariero in s tem povezano blagostanje in stvarno korist. Zato je na listah obeh glavnih avstrijskih, oz. koroških strank še precej slovenskih občinskih mož in tudi kakšen slovenski župan se še najde, npr. v slovenski občini Sele pod Karavankami. Sele so bile tista slovenska občina, ki je na zadnjih deželnih volitvah kljub hitlerjanskemu bahanju koroškega socialističnega glavarja še vedno v večini volila socialistično listo, kot je to delala že vseh trideset povojnih let, in ne samostojne slovenske liste KEL.

Tu se pojavi ključno vprašanje manjšinske narodne skupnosti tj. odnosa med zasebnimi in krajevnimi koristmi in potrebami narodne skupnosti kot celote. S tem, da koroški Slovenci po posameznih nekaj občinah izvolijo na listah avstro-nemških strank nekaj njim sprejemljivih in uglednih kandidatov, nikakor ne dosežejo, da bi te stranke v deželnem in državnem merilu spremenile Slovencev nenaklonjeno in sovražno stališče. Reševanje slovenske usode v krajevnih razmerah lahko uspe za pet ali deset let, ne da bi se zavedali, da so slovenska celota omejuje iz leta v leto na manjši krog. Nobena rešitev za koroško slovenstvo ne bo, če bodo Sele čez nekaj let še vedno slovenska občina s socialističnim županom, a je prav ista socialistična stranka povsod drugod že zadržala slovensko javno in politično življenje.

NESPAMETNO PODPIRANJE AVSTRIJSKIH KOMUNISTOV

Podobno in še bolj neprimerna bi bila podpora ZSO komunističnim kandidatom. Avstrijska partija je slepo orodje Moskve in ima na Koroškem komaj nekaj pristašev. Koroškoslovenska baza ni za komuniste in zanje niso niti tisti na avstro-nemški strani, ki so sicer naklonjeni koroškimi Slovencev. Podpora neke slovenske organizacije koroškim komunistom bi drugače slovenski stvari naklonjene nemške Avstrijce zagotovo odbila. Bila bi toliko bolj nenavadna in vprašljiva, ker velja ZSO skorajda za pravo podružnico Slovenije in Jugoslavije na Koroškem. Jugoslavlani pa se nasproti Moskvi zavzemajo dosledno za samostojno pot, potemtakem prav nasprotno od avstrijske oz. koroške moskovsko usmerjene komunistične stranke. Slovenska javnost doma in v svetu bi bila postavljena pred idejno razglabljanje, češ ali je ZSO slovensko oz. jugoslovansko ali sovjetsko usmerjena in odkod potem dobiva podporo?

Dosledno se za komunistično stranko izreka skupina koroškoslovenskih študentov, ki se zbira okrog lista »Kladivo«. Njena udarnost pritegne sicer marsikaterega našega mladostnika, ki ga privlačijo borbena in udarna gesla in take, ki trpijo na manjšinskih kompleksih in vidijo odrešitev v naslanjanju na mogočna svetovna idejna gibanja, zlasti tista, ki so nadišavljena s panslovanstvom. Vendar pa kladivarji nimajo zaslobe med širšimi krogi slovenske skupnosti, ki jo odbija naivno ponavljanje preživelih parol, npr. o koroškoslovenski buržoaziji, ki naj bi jo predstavljalo par gostilničarjev in trgovcev, ki so si s pridnostjo in požrtvovalnostjo ustvarili nekaj lastnega premoženja.

SAMOSTOJNA POT EDINO PRAVILNA

Večina koroških Slovencev se bo na prihodnjih volitvah izrekla za KEL, kot se je to že zgodilo, dasi izvolitev samostojnega slovenskega poslanca v koroški deželni zbor s tem še ni naprej zagotovljena. Da pa je mogoča, ni nobenega dvoma. Večji ali manjši uspeh na prvih občinskih volitvah bo nedvomno vplival tudi na druge deželne volitve.

Da se naši rojaki po tolikih letih odločajo za samostojen nastop, je znak živ-

ljenjske volje, zaupanja v njihovo prihodnost, ki v vseh povojnih letih še nikoli ni bila tako razgibana kot sedaj.

Samostojna pot za koroške Slovence je edini pogoj, da bo slovenstvo na Koroškem živelo in ne zamiralo, ovito v tak ali drugačen ideološki plašč. In le samostojen nastop daje osnovo za dogovore z drugimi avstrijskimi in koroškimi političnimi organizacijami, zakaj ob vključevanju v tuje stranke ni nobenih dogovorov, ampak samo diktat.

■ V Beogradu se je pri zaprtih vratih pričel proces proti 55-letnemu bivšemu polkovniku jugoslovanske vojske Mileti Peroviću. Obtožen je, da je v tujini rovaril proti ustavni ureditvi Jugoslavije ter skušal organizirati novo komunistično partijo. Leta 1974 je bil namreč v noči od 6. na 7. april v Baru ustanovni kongres te nove partije. Čeprav ne navoče, je bil Perović izvoljen za njenega glavnega tajnika. Perović je ob razhodu Tita s Stalinom potegnil s slednjim, zato je moral v zapor. Leta 1956 je pobegnil v Albanijo, od koder se je podal v Kijev v SZ. Na Titov pritisk mu je sovjetska vlada odrekla gostoljubje. Zavetišče je nato našel v Izraelu in Parizu; lani v juliju pa je bil v Luganu v Švici skrivnostno ugrabljen in poslan v Jugoslavijo.

Naprej po zastavljeni poti

Deželni poslanec na listi Slovenske skupnosti, dr. Drago Stoka, je v pogovoru za velikonočno številko Novega lista povedal glede bližnjih volitev v liste deželi naslednje:

Volitve bodo 25. in 26. junija. Imeli bomo deželne, goriške pokrajinske in tržaške občinske volitve. V tržaški občini bodo tudi volitve v krajevne sosvete. Pred nami so torej velike odgovornosti in nemalo dela. Z naše strani so se priprave na te volitve že začele.

Skušali bomo ponovno izvoliti našega zastopnika v goriški pokrajinski svet, potem ko je leta 1975 izpadel, kar se v življenju naše skupnosti močno pozna, saj se v goriškem pokrajinskem svetu danes le redkokdaj govori o naših vprašanjih. To pomeni, da kjer ni prisotna Slovenska skupnost, druge stranke o naših problemih rade molče.

Napravili bomo seveda vse, da bi obdržali v deželnem svetu svojega zastopnika. Konkurenca bo huda, pojavila se bodo nova gibanja, nove stranke, vendar je mesto v deželnem svetu tako rekoč življenjske važnosti, zato moramo pri bodočih volitvah ne samo obdržati število glasov, ampak napredovati.

Z zadoščenjem moramo beležiti še svežo vest, da nam ne bo treba pobirati podpisov, kar pomeni, da bomo slovensko listo brez težav vložili po celem ozemlju naše dežele, kar se bo pri deželnih volitvah sedaj prvič zgodilo. Pobiranje okrog 400 podpisov za vsako volivno okrožje nam je doslej preprečilo, da bi nastopili tudi v Benečiji in Kanalski dolini. Tudi po naši zaslugi pa je deželni svet odpravil pobiranje podpisov za tiste stranke, ki so prisotne v deželnem svetu.

Mislimo že na volivno kampanjo, ki bo morala biti učinkovita in potekati z novimi prijemi in načini. Prepričani smo, da bomo v naših mladinskih sekcijah iz Trsta in Gorice, pa tudi pri mladih iz Benečije in Kanalske doline imeli krepko pomoč in idealno angažirano prisotnost v volivnem boju.

K temu izvajanju lahko še pripomnimo, da je bilo povsem pravilno, ko je Slovenska skupnost na zadnjih državnih volitvah nastopila samostojno in dasi zastopnika v rimski parlament ni bilo mogoče izvoliti, se je prvič predstavila po televiziji, na radiu in z lepaki po vsem območju naše dežele in do Belluna. Njen znak v celotni deželi je sedaj že poznan.

Votle besede o „najširšem sodelovanju“

Trije tržaški pevski zbori iz Rojana, Šklednja in Opčin so se v časopisju pritožili, ker jih organizatorji niso sprejeli med nastopajoče pri reviji »Primorska poje«. Organizatorji tj. Združenje pevskih zborov Primorske in Slovenska prosvetna zveza so v propagandnem obvestilu v Primorskem dnevniku 29. decembra lani napisali, da »prireditelji pričakujejo večjo udeležbo katoliških pevskih zborov, ki so bili, vsaj na Tržaškem odsotni s te pomembne revije.

Zato so cerkveni pevski zbori iz Rojana, Šklednja in Opčin v določenem roku predložili svojo pismeno prijavo, ki so jo organizatorji sprejeli. Potem pa niso ti zbori na svojo prijavo dobili nobenega obvestila. Šele iz objavljenega razporeda »Primorska poje« so zvedeli, da niso vključeni med nastopajoče. Seveda so bili pčeni in vodstva teh zborov neprijetno presenečeni zaradi tako brezobzirnega postopka.

Nekoliko zmešani pojmi organizatorjev pa so razvidni iz pojasnila, ki so ga objavili kot odgovor na pritožbo prizadetih v Primorskem dnevniku 22. marca. Citiram: »V duhu najširšega sodelovanja sta prireditelja vabila k sodelovanju vse laične pevске zbere na Primorskem. Med vabljenimi so bili tudi pevski zbori z Opčin, Šklednja in Rojana, ki jih tržaška javnost pozna iz raznih nastopov na javnih kulturnih prireditvah...«

Res je. Prireditelja sta vabila k sodelovanju tudi omenjene zbere. Poslala sta jim tudi okrožnico z datumom 24. novembra lani. Samo, da v tej okrožnici ni prav nikjer označbe »Laični zbori«!

V naslednjem odstavku pa pojasnilo organizatorjev pove, da »na revijo niso bili vabljeni zbori, katerih temeljna dejavnost se odvija v drugačnih vsebinskih okvirih...« Omenjeni zbori so tedaj bili vabljeni in potem zavrnjeni zaradi »drugačnih vsebinskih okvirov«. (Po slovensko povedano: ker pojejo pri maši.) Pojasnilo organizatorjev posredno celo priznava, da je »okvir« teh zborov tudi izven bogoslužja, ko pravi, da »jih tržaška javnost pozna iz raznih nastopov na javnih kulturnih prireditvah...«

Ostalo je odprto vprašanje, ali so organizatorji vedeli za »drugačne vsebinske okvire« teh zborov, kadar so jim poslali

okrožnico-vabilo? Ali niso vedeli za te »okvire«, ko so brez pridržkov sprejeli njihove pismene prijave? Ze takrat bi jim lahko povedali: »Primorska poje« ni za vas! Kako pa naj spravimo v sklad s takim ravnanjem izjavo o »najširšem sodelovanju« in pričakovanje prirediteljev na »večjo udeležbo katoliških zborov«?

Vsekakor bi omenjeni zbori zaslužili nekoliko obzirnejše ravnanje. Se posebno zato, ker poleg svoje »temeljne dejavnosti« gojijo tudi posvetno umetno in ljudsko pesem. Ker pa to pesem gojijo tudi tam, kjer ni več nobenega »laičnega« zbora tj. v Rojanu in Šklednji in so si tako po svojih močeh naložili še naloge, ki presegaajo njihov »okvir«, bi zaslužili za svojo prizadevanost priznanje in pohvalo ne pa tako omalovaževalno ravnanje s strani organizatorjev »najširšega sodelovanja«.

Ubald Vrabec

Pavel VI. kljub boleznim ni umanjkal

Sv. očeta Pavla VI. je zadnja dva tedna pestila močna influenza, zato so odpadli vsi obredi velikega tedna, ki jih je prejšnja leta sam vodil in opravljal. Do velikonočne nedelje pa se je že toliko opomogel, da si je upal opraviti slovesno mašo v baziliki sv. Petra. Ta naj bi bila znotraj cerkve, toda v zadnjem trenutku je sv. oče odločil, naj bo zunaj na stopnišču, kajti vernikov je bilo okoli 200.000, ki bi daleč ne mogli vsi v baziliko. Mnogi iz papeževe bližine so bili zaskrbljeni nad papeževo »nepametjo«, saj je zunaj bril oster veter, nebo je bilo temačno, od časa do časa pa je začelo rositi. Sv. očetu se je poznalo, da je izšel iz boleznim, bil je utrujen in večkrat ga je zagrabil kašelj, a z njemu značilno vztrajnostjo mu je uspelo vzdržati do konca.

V svojem govoru je dejal, da se moramo božji besedi, ki je prišla k nam po razodetju, predati s polnim zaupanjem. Zavreči moramo dvomljiva mnenja in ideologije, zgrajene ne človeški miselnosti in na zasebnih interesih. Ne smemo imeti strahu pred soočenjem s svetom. Naša vera ima jamstvo v Kristusovem vstajenju. Z njo bomo premagali vsak dvom in ves tisti

skepticizem, ki se je vgnezdil v mišljenju prenekaterih, kateri hočejo biti na ta način moderni, ker da tako zahteva naš čas.

Svoje velikonočno voščilo je izrekel v enajstih jezikih: v italijanski, francoščini, nemščini, angleščini, španščini, portugalski, v grškem, arabskem, litvanskem in korejskem jeziku. Ni pa bilo to pot pozdrava v ruščini in kitajščini kot prejšnja leta. Nazadnje je pa vse pozdravil v latinščini: »Surrexit Dominus vere, alleluja«. Gospod je res vstal. Aleluja. Tedaj so se mu prikazale solze v očeh.

Mesto Rim pa je veliko noč preživelo pod vtisom Morove ugrabitve. Povsod je bilo čutilni varnostne ukrepe in mesto je bilo veliko manj živahno kot prejšnja leta. Nekaj je k temu seveda prispevalo tudi slabo vreme. Zato je bilo opaziti padec števila tujih turistov. Šele velikonočni ponedeljek, ki je bil v severni Italiji zares spomladanski, je nekoliko ublažil negativni turistični obračun.

• Zagrebška nadškofija ima 574 inkardiniranih duhovnikov. Število duhovnikov je lani poraslo za 13. Zupnij je 434, samo v Zagrebu 40. Lani so ustanovili pet novih.

Pobratenje Sovodeni s Škofjo Loko

Po večkratnih srečanjih in razgovorih med občinskimi delegacijama Sovodeni in Škofje Loke, ki sta jih vodila župana obeh občin skupno s predstavnikoma družbeno političnih organizacij ter kulturno prosvetnih društev, je prišlo v soboto 18. marca v Škofji Loki do prvega dela pobratenja.

Pobratenja se je s te strani meje udeležilo nad sto ljudi. Med njimi so bili člani sovodenskega občinskega sveta, zastopniki prosvetnih društev, ki v občini Sovodnje delujejo, pevski zbor Rupa-Peč in nonet iz Sovodeni. Prisotna sta bila tudi predstavnik Sveta slovenskih organizacij dr. Damjan Paulin ter Marko Waltritsch za SKGZ in SPZ.

Škofja Loka je goste sprejela z močnim sneženjem. Na grajskem dvorišču sta jih pozdravila škofjeloški župan Tone Polajnar skupno s člani občinske skupščine, medtem ko je mestna godba igrala vesele koračnice. V grajski dvorani, kjer se je nato vršila slovesnost pobratenja, so bili poleg omenjenih še prisotni jugoslovanski vicekonzul v Trstu Lojze Kače, član republiške konference SZDL Jože Hartman ter predstavniki raznih družbenopolitičnih organizacij.

Kulturni program je odprl škofjeloški mešani komorni zbor pod vodstvom Janka Močnika. Nato sta združena zbora sovodenske občine pod vodstvom Zdravka Klanjščka zapela Pobratimijo Vinka Vodopivca, ponarodelo v priredbi Rada Simonitija Bolen mi leži in Zdravico Ubalda Vrabca.

Sledili so govori. Prvi je spregovoril škofjeloški župan Tone Polajnar. Omenil je dejstvo, da sta občini sicer v različnih državah, a obe slovenske narodnosti. Ugotovil je, da je v sovodenski občini visoka narodna zavest. Potem se je še dotaknil zadnjih težkih dogodkov v Italiji.

Po tem govoru je bilo na vrsti branje listine o pobratenuju. Osnova pobratenuja je povezava narodnostnih, zgodovinskih, kulturnih in socialnih pogojev za življenje ter delo občanov tako v preteklosti kot v sedanjosti. Listina nadalje pravi, da »se s pobratenujem občini zavezuje nenehno razvijati medsebojno spoznavanje in vse oblike prijateljskega sodelovanja med občani.«

Nato je povzel besedo sovodenski župan Jožef Češut. Izrazil je upanje, da se bo do kulturno prosvetni stiki med občinama še poglobili, poudaril je veliki pomen naslona na matično domovino in povabil škofjeločane na drugi del pobratenja, ki bo letos v juniju v Sovodnjah.

Zatem sta oba župana listino, ki je napisana v slovenskem in italijanskem jeziku, podpisala, župan Tone Polajnar pa je županu J. Češutu poklonil leseno skulpturo »Partizanska kolona«, ki jo je izdelal domačin samouk Alojzij Igličar.

Spregovoril je tudi član republiške konference SZDL Jože Hartman. Kot značilnost obeh občin je omenil lepo lego obeh krajev, ki ležita na sotočju dveh rek. Pričeval je prizadevnost jugoslovanske politike, ki teži po gradnji sožitja med narodi in tudi on pohvalil visoko narodno zavest Slovencev v Italiji. Čestital je sovodenski županu Češutu, da je v zamejstvu župan z najdaljšo upravno dobo, saj že 25 let vodi »socialistično trdnjavo« Sovodnje. Ta fraza v danem trenutku gotovo ni bila najbolj posrečena, saj so v občini poleg socialistov še mnogi drugi, ki pripadajo drugim demokratičnim strankam.

Po končani uradni slovesnosti so pevci iz Sovodeni skupaj z onimi iz Škofje Loke prepevali dalj časa ter tako potrdili, da so vredni napisati, ki je bil na zidu: »Bratje, podajmo si roke!« Kljub močne-

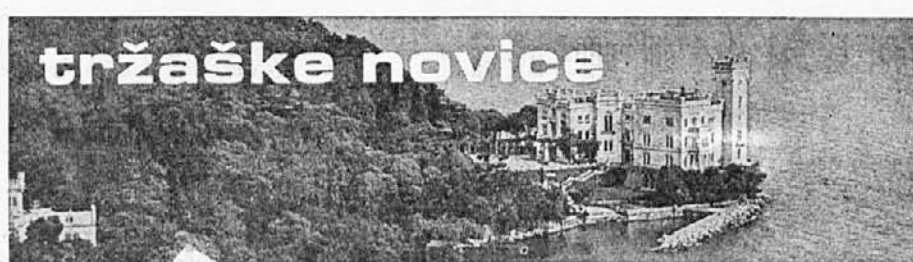
mu sneženju so se sovodenski pevci skupno s predstavniki Škofje Loke podali do spomenika padlim borcem, kjer je bilo polaganje vencev. Tu so zapeli rusko pesem »Kraguljčki« v Bratuževi priredbi in predstavi pesnika Stefana Tonkliča.

Veselo razpoloženje se je nato nadaljevalo ob pograjnih mizah v restavraciji. Tu so poleg pevcev nastopila tudi dekleta z Vrha, ki jih vodi Magda Ferfolja-Devetak. Zapele so več pesmi in žele veliko odobravanja - R. D.

Najstarejši romar k sv. Jožefu v Ricmanjih

Nepretrgoma od 1902 (izvzemši vojaški rok) 95-letni Anton Grižon iz Padene pri Piranu leto za letom priroma k sv. Jožefu v Ricmanje. Tudi letos je prišel. Če pomislimo na starost tega zgledega moža in na težave, ki gotovo niso manjkale v času zadnje vojne, je bil kljub vsem zaprekam v skoraj 70 letih vedno prisoten na tem prazniku.

Prisostvoval je slovesni maši in pozorno poslušal slavospev sv. Jožefu, ki ga je izrekel v pridigi g. dekan Prestor z Vrhnik. Lepo petje pod vodstvom Marte Komar je dalo dostojen okvir jutranji in popoldanski liturgiji. - E. F.

Poimenovanje šole po K. Široku

Ob poimenovanju šole po Karlu Široku je v nedeljo 19. marca slovenska osnovna šola v ul. Donadoni priredila lepo in pristrčno slovesnost. Italijansko ravnateljstvo je dalo za to priložnost na razpolago šolsko telovadnico, ki so jo starši in gostje napolnili do zadnjega kota.

Občinstvo ter šolske in cerkvene predstavnike je v obeh jezikih pozdravil najprej ravnatelj Egidij Strnad, nato pa še dr. Jogan kot predstavnik staršev na isti šoli. Zaradi precejšnjega števila italijanskih staršev, katerih otroci obiskujejo slovensko osnovno šolo, je razumljivo, da je tudi dr. Jogan podal svoje misli v obeh jezikih.

Oba govornika sta predvsem poudarila, da se je šola končno osvobodila anonimnosti, v katero je bila dolga leta potisnjena ter se more zdaj kot živo bitje s polno pravico predstaviti javnosti z lastnim imenom in priimkom. Da je ogroženost našega etničnega in kulturnega bistva v mestu še posebno močna, zgovorno dokazuje številni vpisani otroci od njene ustanovitve

1946 do danes. Od največ 118 učencev vpisanih leta 1947 je število postopoma padlo na približno 20 otrok v letih 1955-58. V tako skromnem merilu se je obdržalo celih deset let, tj. do ustanovitve vrta leta 1966. Tedaj je število počasi spet raslo in se ustalilo na 50-60 učencev, kot jih je približno vsa zadnja leta.

Da je bila slovesnost res občuteno pristrčna, je razumljivo tem bolj, ker so nanjo čakali celih pet let. Toliko časa je namreč bilo potrebno, da so se birokratski zapletljaji na ministrstvu dokončno ugodno rešili in pristali na poimenovanje šole po tržaškem rojaku, pesniku, pisatelju in učitelju Karlu Široku.

Z ozirom na italijansko šolo je dr. Jogan takole zaključil: »Na dan, ko v tem poslopju slavimo praznik, s tem da odkrivamo ploščo in relief podobe Karla Široka, moram poudariti še sosedske odnose z italijansko šolo, ki je v istem poslopju. Ti sosedski odnosi, ki so se v zadnjih letih utrdili, izhajajo po mojem iz skupne zavesti, da ima danes šola kot ustanova, povezana s širšo družbeno problematiko, neodvisno od etnične pripadnosti, skupne probleme in torej, da jih lahko samo z vedno večjo povezavo in skupnim delom rešujemo.«

Otroci so se okusno predstavili občinstvu z recitacijami in prizorčkom Karla Široka. Še posebno pohvalo pa zasluži res dovršena izvedba pevskih točk pod vodstvom učiteljice Kuretove.

Teološki tečaj

Po presledku velikonočnih praznikov bo v petek 31. marca zopet nadaljevali s predavanji teološkega tečaja. Dr. Oskar Simič bo imel pet večerov o moraliki, dr. Bertonec bo dvakrat predaval o moderni katehezi mladih, sledil bo dr. Dermota, ki bo v petih večerih obravnaval psihologijo in še kaj.

Predavatelji so vsi priznani strokovnjaki, zato vabimo vse, ki želijo poglobiti svojo cerkveno zavest, da se nam pridružijo. Časi so resni in hvaležno sprejmemo priložnost, ki se nam nudi, da bomo znali prav izbirati v kaotičnem pluralizmu idej, ki nas skušajo povleči v svoj vrtinec.

Predavanja se vršijo, kot običajno, vsak petek ob 20. uri v Marijinem domu, ul. Risorta 3.

Nagrada »Vstajenje 1977«

Komisija za literarno nagrado »Vstajenje«, ki jo sestavljajo prof. Zorko Harej, prof. Martin Jevnikar, ravnatelj dr. Anton Kacin, pesnica Ljubka Šorli in prof. Zora Tavčar se je sestala 22. marca v Trstu in podelila literarno nagrado »Vstajenje« za leto 1977 Ireni Žerjal za njeno pesniško delo, posebno za zadnjo zbirko Pobega zveza, ki je izšla lani v Trstu v samozaložbi. Njene pesmi so globoka in pretresljiva izpoved zrelega človeka, ki mora živeti sredi neurejenega sveta, kjer so izginile vse vrednote. Istočasno spremlja s srčno prizadetostjo spreminjanje slovenskega tržaškega Brega v industrijsko področje. Njena pesniška izpoved je preprosta, vendar izbrana, včasih z rahlim ekspresionističnim navdihom in z učinkovitimi ljudskimi izrazi. Denar za nagrado je podelila Hranilnica in posojilnica na Opčinah.

Podelitev nagrade bo v ponedeljek 3. aprila 1978 ob 20.15 v Društvu slovenskih izobražencev v Trstu, ul. Donizetti 3.

II.

Razen naše družine je zame imela izreden pomen še družina na kraju slepe ulice. Vsi štirje njeni člani so bili z nami povezani. Gospod je bil šef mojega očeta, vester in pravičen mož, vendar preveč natančen in strogi, pravi »dinastiji zvesti cesarsko-kraljevi avstroogrski uradnik«.

Gospa je bila bolj težko pristopna dama, toda stara, dobra znanca naše mame. Hči Lidija je bila Vidina sošolka in sta skoraj redno hodila skupno domov. Sin Janko, gimnazijec, najmlajši član družine, je pa čudno osvobodil moje srce še preden sem končala osnovno šolo, dasi je bil kakšni štiri leta starejši od mene in nisem dotlej imela z njim skoro prav nobenega stika.

Sama ne vem, kako je prišlo do tega, da sem čedalje več mislila nanj, sanjerala o sestujanju in pogovarjanju z njim; a vsako srečanje z njim je bilo zame praznični dogodek.

Ko sem pričela tudi jaz skupno s Fedoro hoditi v gimnazijo, je on bil sedmošolec. Sedaj sva se pogostokrat videla; včasih četudi redko, naju je s Fedoro na poti

V Peterlinovi dvorani v Trstu, ul. Donizetti 3, bo v ponedeljek 3. aprila

DVOJNI NAGRAJEVALNI VEČER

Slovesno bosta podeljeni nagrada »Vstajenje« ter nagrada iz sklada Dušana Černeta. Pričetek ob 20.15.

Iz naše dežele

Seja deželne SSK v Jamljah

Deželno tajništvo Slovenske skupnosti se je 20. marca sestalo v Jamljah na redni seji, na kateri je razpravljalo o vrsti tekočih zadev. Po uvodnem poročilu predsednika Bratuža je tajnik Stoka obširno poročal o zakonu za poklicno izobraževanje, ki ga je pred tedni izglasoval deželni svet v precej polemičnem vzdušju.

Za nas Slovence je ta deželni zakon važen posebno zaradi tega, ker predvideva poklicne šole in tečaje tudi v slovenskem jeziku, za kar se je od vsega začetka potegoval predstavnik SSK, ki je bodisi sam bodisi skupno z drugimi svetovalci vložil več zadevnih popravkov, ki jih je deželni svet po dolgi in razburiljivi razpravi končno le osvojil.

Iz uradnih virov se je zvedelo, da osrednja vlada oziroma vladni komisar nista dala bistvenih pripomb k temu deželnemu zakonu; s tem je vlada sprejela poklicno izobraževanje v naši deželi tudi v slovensščini, kar je vsekakor pozitivno dejanje.

Deželno tajništvo je nadalje obravnavalo zadržanje občinskih uprav na Tržaškem in Goriškem, ki jim načeljuje slovenski župani — pripadniki PCI in PSI — do volitev občinskih zastopnikov v od staršev, dijakov in vsega šolskega osebja bojkotirane šolske svete. Pri tem je z obžalovanjem ugotovilo, da se razen svetovalcev SSK in nekaterih občinskih svetovalcev iz vrst PSI ter občine Sovodnje in Števerjan niso držale sklepa enotnega šolskega odbora iz decembra lani o bojkotu volitev okrajnih in pokrajinskih šolskih svetov.

Deželno tajništvo je nato z zadovoljstvom vzelo na znanje zadnje spremembe k deželnemu volivnemu zakonu; strankam, ki imajo že izvoljene zastopnike v deželnem svetu, ni potrebno zbirati podpisov več sto podpisnikov v posameznih okrožjih. Na osnovi tako pripravljene volivnega zakona se bo lista Slovenske skupnosti prvič na deželnih volitvah lahko predstavila v vseh petih volivnih okrožjih (Trst, Gorica, Videm, Tolmeč, Pordenon), tj. tudi v Beneški Sloveniji in v Kanalski dolini.

Končno je prof. Sirk poročal o delu v okviru rimske komisije za vsestransko zaščito Slovencev v Italiji ter ustanovitvi posebne delovne komisije, v kateri je tudi predstavnik Slovenske skupnosti.

17. sejem Alpe-Adria

Dežela Furlanija-Juljska krajina je tudi letos bila uradno zastopana na sejmu Alpe-Adria v Ljubljani, ki so ga v dneih od 14. do 19. marca priredili že sedemnajstič. Tema, ki jo je predstavila naša dežela, se je nanašala na zaščito teritorija in okolja ter na izgleda razvoja tega sektorja.

V sredo 15. marca je bil uradni dan Furlanije-Juljske krajine, katerega se je udeležila tudi delegacija, ki jo je vodil odbornik za kmetijstvo Del Gobbo. Predstavnik odbora je v Ljubljani imel več srečanj z zastopniki političnega in gospodarskega življenja SR Slovenije, s katerimi je razpravjal o raznih vidikih gospodarskega sodelovanja še posebej med SR Slovenijo in Furlanijo-Juljsko krajino.

dohtel in smo šli skupaj. Take dneve sem bila kakor omamljena... Pogled iz njegovih prijaznih oči me je docela prevzel — in kar prestrašila me je naposled misel, da sem vanj zaljubljena. (Drugi naprej)

Nesmisel protimanjšinske politike

Miha Zablatnik je pred časom prejel od škofijskega ordinariata v Celovcu poziv, da plača skupaj z ženo cerkveni davek. Poziv je bil samo v nemščini, zato ga je Zablatnik odklonil. Izjavil je, da bo cerkveni davek plačal, če mu dostavi poziv v slovensščini. Škofijska kurija je nato vso zadevo izročila celovškemu okrajnemu sodniku. Ta je te dni Zablatniku poslal pismo z grožnjo, da ga bo postavil pod skrbstvo, če se bo še naprej upiral in ne bo vzel na znanje, da je za sodnika uradni jezik le nemščina. Zalostno je pri tem zlasti to, da celovška škofija, ki bi morala prva sodelovati pri pomirjenju narodnostne nestrpnosti na Koroškem, to s sodniškim postopkom zoper zavednega Slovenca še podžiga. To ni več Kristusova, temveč samo še nemška nacionalna Cerkev.

Mladinska sekcija SSK-Gorica in Mladinska komisija SSK-Trst prirejata

I. MLADINSKI DEŽELNI KONGRES SLOVENSKE SKUPNOSTI

9. aprila 1978 ob 14.30 v Avditoriju v Gorici (ul. Roma 20)

SPORED

1. otvoritev in pozdravi delegacij
2. tajniško poročilo
3. posegi o vlogi Mladinskih sekcij SSK na raznih področjih
4. debata
5. kulturni program

Po končanem sporedu bo v mali dvorani Katoliškega doma družabni večer in zakuska s pričetkom ob 18. uri.

Toplo vabljeni in nasvidenje!

ALEKSEJ GORIŠKI

Povest uboge Nadice

I.

Rodila sem se v Gorici malo preden je skončalo XIX. stoletje. Stanovali smo v slepi ulici ob robu mesta.

Mati mi je kmalu umrla in postala sem sirota še preden sem dopolnila pet let. Le bolj megleno se spominjam, kako je mama sedela na postelji, kašljala in brisala solze. Medlo mi je v spominu tudi pogreb, kjer mi še ni bilo povsem jasno, zakaj me vsi toliko pomilujejo.

Moj oče je bil nižji uradnik na davkarstvu in prinašal domov premalo denarja za vso družino. Imela sem namreč še dve sestri in brata. Najstarejša Zlata je ob maminu smrti končavala učiteljšče; Vida je dopolnila 12 let, a brat Duško je bil od nje skoro dve leti starejši. On me je na grobu največ objemal in zatrjeval, da imam enako mile oči kot rajna mati. Tudi jaz sem najrajši imela njega.

»Mame nimamo več!« je zajčal papa, ko smo prišli s pogreba domov. Vsi smo jokali in nekaj tudi molili. Po tej največji nesreči so se zatem zvrstile še mnoge druge.

Najprej je oče pripeljal v hišo Angelino, mlado in močno ženo, da nam bo gospodinjila. Bila je spretna, za vse sposobna in odločna ter smo kmalu vsi bili pod njeno oblastjo. Oče je imel vanjo neomajno zaupanje, čeprav je denarna stiska postajala vedno hujša in je zaman nenehno preračunaval in pridigal o potrebi večje varčnosti. Cisto po naključju pa je medtem prišlo na dan, kako nas je ta ženska zvičajno izkoriščala. Od razočaranja se je očetu skoro zmešalo in toliko da ni tatice ubil.

Nato so sledile številne druge služkinje, vendar nobena ni vztrajala več časa, ker je oče postal neznošno nezaupen.

Njegove stalne razlage o potrebi štednje in stiskaštvo so pričele presedati tudi nam. Tako se je prva umaknila Zlata, za katero je upal, da bo s svojo učiteljsko plačo olajšala stanje; nato pa je skrivaj zbežal z doma še Duško. Na listek je napisal: »Ne

hudujte se name! Našel sem majhno zaposlitev in ne morem več prenašati očitkov, da sem doma v breme.« Vrnil se je šele čez pol leta, ko se je Zlata poročila z nekim mornariškim oficirjem.

Vse breme gospodinjstva je obviselo na Vidi, dasi je bila dijakinja. Seveda, dolgo ni moglo iti tako naprej. Morala se je najti nekakšna rešitev. In našla se je menda najslabša: papa se je poročil. Vzlic splošnemu odsvetovanju in našemu nasprotovanju je vzel vdovo, baje premožno, toda s tremi otroki.

Njena najstarejša hči Iza (Izabela), dve leti mlajša od naše Vide, je bila domišljava, zahtevna in gizdava. Niso ji sošolke brez razloga nadele nadimek »afna«. Druga hči Fedora, nekoliko starejša od mene, je nasprotno bila skromna, tiha, uvidevna in potrpežljiva. Najmlajši Nikica, prvošolček, je pa bil vzor razposajenega in razvajenega frkolina.

V času poroke sem že hodila v 3. razred ljudske šole in se dogodkov od tedaj naprej dobro spominjam; zlasti ker je naš prej miren dom še preveč oživel.

